

Lärarhögskolan i Jönköping

5-poängskurs i lokalhistoria

Ingrid Ragnar del 914 54, TENHULT

Dräkt Tveta härad - Öggestorp

Tenhult 1980-11-17

FRA DIRECT av Ingrid Ragnar född 1997.

DRÄKT TVETA HÄRAD - ÖGGESTORP

Karta på Tveta härad (bil 1).

Västergården Romelsjö ligger cirka 2 km från Tenhults samhälle vid avtagsvägen till Målen utefter Jönköping-Nässjövägen (bil 2 och 3).

Hit kom Lina Andersson f 1863, dotter till riksdagsman Johan Andersson i Tenhult, då hon gifte sig med Gustav Andersson, son till Anders Johan Magnusson och maka Katarina. Gustav Anderssons farmor var Anna-Lena som omnämns senare (bil 4).

Lina Andersson var mycket intresserad av hemslöjd. På gården fanns tillvarataget tyger från gamla klädningar.

Historien förmäler att Katrina Zackrisdotter f 1787 och Abraham i Västergården (omnämnda i boken Kongen i Boda, bil 5) hade 2 döttrar, Anna-Lena f 1805 och Eli Katrin f 1810. De fick varsin kjol av sin mor. De bodde på varsin gård i Västergården Romelsjö. Eli Katrin gift med Peter Jonasson Duke blev änka. Hon gifte om sig och flyttade till Esbjörnabo. När hon dog fanns ett brev där det stod att tillhörigheter skulle tillbaka till Västergården, bl a den kjol hon fått av sin mor. Den kom i systemen Anna-Lenas ägo.

Efter ännu en generation kunde Lina Andersson ta vara på mönstren från kjolarna. Hon lät väva upp tygerna. De fanns i en grön och i en blå färgskala. Det skall ha funnits även en i ljusare färger. Enligt Axia Andersson har det mönstret lämnats ut till Folkdanslag i Jönköping. Lina Andersson hade kontakt med Hemslöjden i Jönköping. Föreståndarinnan Johansson-Dar och Lina Andersson hade många samtal och planerade att använda de gamla mönstren till en bygdedräkt. Detta var i början av 20-talet. Det blev dock inget av.

De tyger som Lina Andersson lät väva finns kvar hos dottern Anna Skaar som möbelklädsel i den blå färgskalan och hos dottern Karin Larsson, Klevarp i den gröna färgskalan.

Då Axia Andersson kom till Västergården i samband med giftermål med Lina Anderssons son Nils, blev hon också intresserad av de gamla textilierna som fanns i Västergården. Förutom tygerna fanns gamla bindmössor, herrvästar och förkläden.

Axia Andersson tog upp de gamla planerna på en bygdedräkt med SLKF i Öggestorp, där hon var ordförande. Hon fann gehör där och kontakt togs med föreståndarinnan på Hemsjö i Jönköping, G Lindström. Axia Andersson berättar att de tillsammans valde en gammal bindmössa i turkos med mönster i kedjesöm som modell till dräkten. Originalen finns nu hos Rigmor Larsson, Klevarp. Det grönrandiga tyget valdes till kjolen. Då det inte fanns något gammalt livstykke försökte de komponera ett. De tittade på gamla foton, t ex detta från boken Kongen i Boda (bil 6). Livstycket gjordes långt, ung 1 dm ned på höften och man valde gul färg på livstycket för att det skulle passa den grönrandiga kjolen. Till överdelen valdes vita broderier i kedjesöm som togs upp från gamla mönster. En liten blomma på kragknibbarna och en bladranka på ärmlinningen. Förklädet vävdes med mönster i rosengång.

Axia Andersson sydde upp sin dräkt i det blå tyget med livstykke och kjol i samma tyg. Hon använde en laxrosa gammal bindmössa, som också fanns i Västergården, till förebild. Den hättan var större och blom-mönstret vävt i damast. Halldén's tapetseriaffär i Jönköping gjorde upp mönstret så att det kunde sys i stället för vävas. Originalen finns nu hos Ingegerd Johansson, Öggestorp (bil 7).

Enligt protokoll från SLKF 8/3-51 (bil 8) talade ordförande Axia Andersson om att Tveta-dräkten snart var färdig och framlade förslag om att den möjligen kunde invigas vid en kyrksöndag. Tid för densamma skulle bestämmas senare.

Kyrksöndag var anordnad Kristi Himmelsfärdsdag i Öggestorp Kyrka. Kyrkkaffe i kyrkskolan. Kantor Sandell framförde ett tack till SLKF som anordnat samkvämet och omtalade också att Tveta-dräkten bars första gången just denna dag av fr Elsie Svensson. Vidare nämnde han att mönstren till densamma var gamla och att de kommit från Västergården, Romelsjö (bil 9 och 10).

I början av 70-talet fick Barkeryds Hembygdsförening uppgifter från dräktrådet för Svenska Ungdomsringen för bygdekultur, Ing-Britt Karlsson Hultarp, att på Kulturen i Lund fanns ett skänkt livstykke från Barkeryd. De tog kontakt med Kulturen i Lund och det visade sig att där fanns ett livstykke och en nattkappa skänkta redan på 1880-talet. Textilerna kom från Kramsäng i Barkeryd. Kramsäng hade ägts av samma släkt sedan 1600-talet. Det var Anders Johan Gustavsson som skänkt.

I Biografier samlade och utgivna av Thorsten Celander Jönköpings studenter 1864 - 1920 står att Anders Johan Gustavsson var född i

Barkeryd 17/3-1858. Föräldrar: Hemmansägare Gustav Andersson och Anna Kristina Petersdotter. Stud i Lund 1881, FK 1891, teor teol ex 1897, prakt teol ex 1898, provår i Lund samma år, v adj i Kristianstad vt 1899.

Livstycket var mycket vackert, rött med vita stickningar som strålade upp från midjan. Eftersom detta var ett mycket gammalt livstycke och det förutvarande gula livstycket hade varit en nykomposition från 1950-talet tog man efter inrådan från Nordiskamséet livstycket från Barkeryd som modell till dräkten.

En kjolväska hör också till dräkten fr o m början av 70-talet.

Nu kan man välja Barkeryds-livstycket med grönrandiga eller blårandiga kjolen. Till den blårandiga kjolen kan man välja det långa livstycket i samma tyg som kjolen med modell efter den första Tveta-dräkten (bil 11 och 12).

I de tillvaratagna textilierna som finns hos Rigmor Larsson finns en lapp med följande lydelse: Vävt i Västergården Rommelsjö Öggestorp år 1768 3 klädningar samt ett förklä (bil 13). Jag har inte kunnat få fram några uppgifter om den.

Som grund för denna uppsats har jag intervjuat:

Axia Andersson, Västerhäll

Rigmor Larsson (svärdotter till Karin Larsson), Klevarp

Ingegärd Johansson, Öggestorp

Anna Skaar, Åkerby

Barbro Karlsson o Ingvor Dalström, Hemslöjden Jönköping

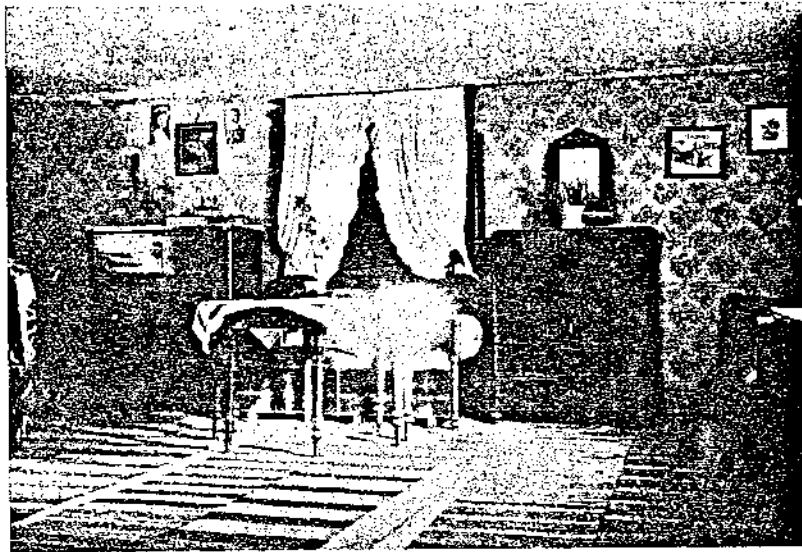
G Lindström, f d föreståndare på Hemslöjden Jönköping

Maria Oskarsson o Gurli Eklöv, Barkeryd

Uppgifter är också hämtade från SLKF:s (Öggestorp) protokoll, släktlängder hos Anna Skaar och från "Kongen i Boda", släktbok sammanställd av Magnusson.

Gammal interiör från Romelsjö Västergård.

- 6. Axel Telemaque ..... f. 14/6 1867, död 14/5 1874.
- 7. August ..... f. 10/9 1869, lantbr.-arb., död 1903 i Munkebo.

Anders Johan Magnusson i Västergården och dottern Maria. Foto 1873.

Karl, August och Gustaf Andersson i Västergården. Foto omkr. 1882.

i Höga
nders
Snugg-
a Lena
sjö Väs-

har hämtat
foto 1893.

b. 1.
» 2.
» 3.
7.

Barn:

- 1. Britta Linea Vilhelmina.. f. 21/2 1927.
- 2. Ingrid Klara Maria ..... f. 7/4 1929, död 1/10 1945.
- 3. Kurt Börje Henry ..... f. 14/9 1931.
- 4. Maj Ulla Viola ..... f. 6/6 1934.
- 5. Bernt Olof Ingemar..... f. 14/3 1940.

Tab. 2.

ANDERS GUSTAF ANDERSSON, f. 27/4 1861 i Romelsjö Västergård, död 17/11 1929, hemmansäg. i Romelsjö Västergård Öggestorps sn (fädernegården, som gått i arv i 6 à 7 led), gift 12/11 1893 med sin syssling Karolina (Lina) Andersson, f. 18/7 1863 Torp, Öggestorps sn, död 27/2 1946, dotter till riksdagsman Johan Anderson i Tenhult. (Se släktlinje I, gren I, tab. 4.)

Gust. Andersson i Västergården och h. h. Lina, f. Andersson.

Barn:

- 1. Karl Gustav (Gösta) .... f. 7/11 1894.   Se tab. 2: 1.
- 2. Nils Johan Olof ..... f. 24/6 1896.   »   »   2: 2.
- 3. Anna Ingeborg Elisabeth.. f. 27/3 1898.   »   »   2: 3.
- 4. Sigrid Margareta ... f. 13/4 1900.   »   »   2: 4.
- 5. Karin Maria ..... f. 4/12 1901.   »   »   2: 5.
- 6. Elin Cecilia ..... f. 18/7 1905.   »   »   2: 6.

2. Berättat av fru Lina Andersson i Romelsjö Västergård, f. 1863, död 1946.

Jan Månsson, kallad kongen i Boda, var en rik och självmedveten bonde. Han låg jämt i fejd med Bengt Ribbing på Ulfsnäs. För att kunna hålla någon frid brukade Ribbing kalla Jan Månsson till kyrkbacken ibland. En dag sände han bud till Jan att han skulle möta honom vid kyrkan i god tid nästa söndag, för han ville ha förlikning, emedan han ämnade gå till skrift. Jan Månsson sände honom svaret: »Det är inte lönt, för på nästa stämma ä' vi ovänner igen».

Jan Månsson friade i sina unga dar till Katrina Zachrisdotter från Gullåkra. Han hade dock en rival i Abraham i Västergården Romelsjö, och Abraham avgick med segern. Detta kunde Jan Månsson inte glömma, ej ens då han var gammal och Abraham var död. Han skall t. o. m. ha slagit av en »näsa» på Abrahams gravsten och sagt: »Det ska' du ha för du tog 'na».

Jan Månssons hustru Annika är ej mycket omtalad i sägnen. Hon lär ha varit särskilt sparsam. Så berättade Målla Maja att hennes mor gått med bjudning till ett stort kalas hos Månssons i Boda. Vid återkomsten efter hennes långa dagsverk sade Jan till sin gumma, att hon skulle förpläga henne rikligt med mat, för hon var väl nu hungrig efter att ha varit så vida ikring. Men sparsamma gumman gav henne blott några kalla potatisar, som hon stack till henne under bordet, för att fågnaden ej skulle synas.

Jan Månsson hittade en gång i skogen ett äppelträd med särskilt söta och goda äpplen.*) Detta flyttade han hem till Boda. Och äpplena kallades sedan Bodaäpplen. Alla barn och barnbarn togo sedan ympar från trädet och planterade dem på sina gårdar. Men de äro väl nu utdöda.**)

Alla Jan Månssons barn blevo bönder och fingo med tiden alla egna gårdar.

Jan Månsson ägde en Karl XII:s bibel. Denna gick i arv till äldste son i släkten. Sonsonen läroverksadjunkt Karl Johansson, som var ogift skänkte den till sin brorson Lennart Andersson Duke i Kalmar, som nu har den.

3. Fru Susanna Gustafsson i Kristineberg Aneby, f. 1885, berättar efter sin moder.

Kungen i Boda var en karg gubbe. En gång skulle de åka till kyrkan, och vägen gick över sjön. De kommo således troligen från sonen i Torp. Isen var inte säker, så hans gumma ville inte åka med. Då skrek Jan till henne: »Sätt dek i, Annika». Och då vågade hon inte annat.

Sitt undantag skall Annika ha fått i drängstugan tillsammans med drängarna. Men dessa vördade henne och va' snälla och vänliga.

4. Vad fru Axia Blomqvist i Ubbarp, f. 1868, hört berättas om gamla Boda.

*) Troligen ett minne från den tid, då Boda var ett klosterhemman.

***) I Fagerslätt Östergård finns ännu ett gammalt äppelträd av Boda-sorten.

JOHANNES SAMUELSSON, f. 5/3 1803 i Forserum, hei Klockaregården i Forserum, kyrkovärd, riksdagsman, död 26 gift m. Anna Petersdotter, f. 9/2 1805 i Barkaryds sn.

*Riksdagsman
Samuelsson med
Forserum.*

Barn (kalla sig Forsgård, alla födda i Forserum):

1. Sven Forsgård ..... f. 2/7 1825, student 1850
colera i Jönköping, som mag-
collega 28/10 1853.
2. Maja Lisa ..... f. 21/1 1827, flytt. t. Näs
3. Samuel Johan ..... f. 7/8 1828, utvand. t. Te.
4. Gustaf August ..... f. 3/2 1832, » »
5. Stina Katarina ..... f. 9/1 1834. Se tab. här
6. Anna Lena ..... f. 27/10 1836, flytt. t. Bälar
7. Johannes Wilhelm ..... f. 11/9 1839, utv. t. U. S.
8. Johanna Sofia ..... f. 28/3 1841 » » »
9. Clas Henning ..... f. 13/5 1843, » » »
10. Matilda ..... f. 2/4 1846, död samma
11. Matilda ..... f. 5/3 1848. Se släktlinje
IV samt gren III tab. 1 samr.
12. Carl Oscar ..... f. 20/8 1850, utv. t. Tex:
Sönerna 3, 4 och 12, se »Svenskarna i Texas».

Tab. 1.

KLARA SVENSDOTTER, f. 16/7 1857 i Hårsbo, Öggeste 12/7 1929, gift 1880 med lantbrukare Gustaf Nilsson från Ny i Järnsnäs, f. 28/1 1858, död 22/2 1931. Han var även byggnadsmästare och bodde som sådan på Gustafsberg i Forserum.

12

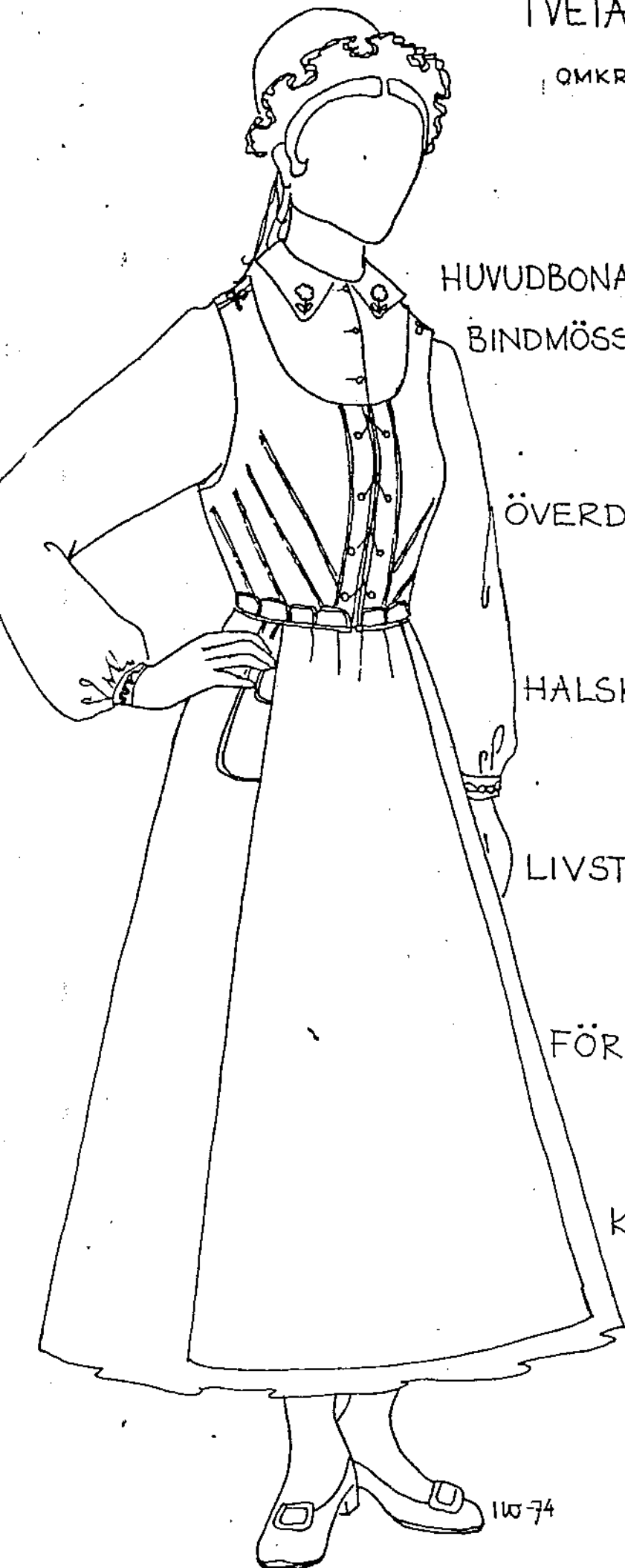
Svensson: Vidare nämnde han att man
 till densamma var gammal och att de kommit
 från Västerås till Pometo. Som avslutning
 läste pastor Algotsson ett bibelord och en psalm
 psalm. 472. Skaffet intogs till kr: 59,45.

Den 29 maj var SLKF samlade hos fru
 Augustas Thorsens ämning.

Som inledning sjöngs "Får du välsigningen
 som". Ledf. läste ett par skrifvelser som inkommit
 dels om deltagande i sällskapet på Svenska Flaggans
 dag i Terntull och dels om semesterförande för hvar
 medlem. Vidare beslutades att samkväm med kyrkan
 skulle ordnas den 9 juni på Grankulls församling
 i Terntull och tillika skulle då ordnas. För
 intåg av bidrag till detta uppdrag skulle vilken
 intogs till 2150. Tvektimmars ljud på halft
 och som avslutning sjöngs "Kärlek är lifvet".

TVETA HÄRAD-ÖGGESTORP

OMKRING JÖNKÖPING

HUVUDBONAD:

BINDMÖSSA

ÖVERDEL

HALSKLÄDE

LIVSTYCKE

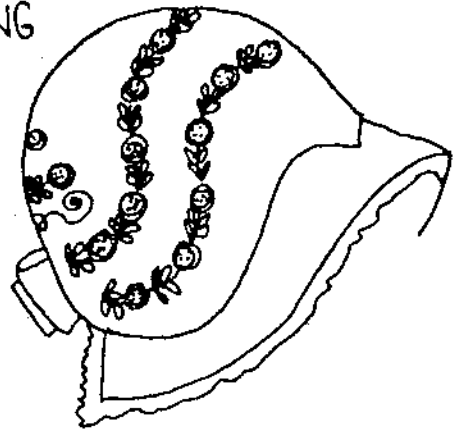
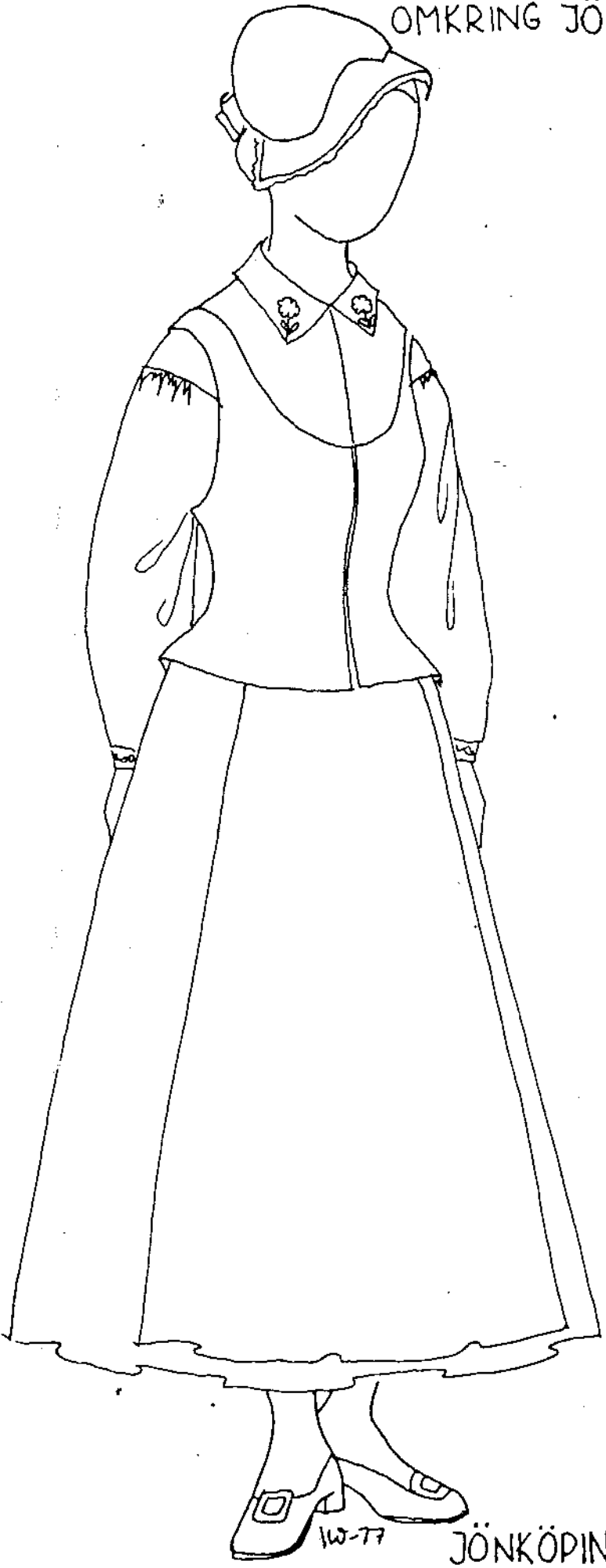
FÖRKLÄDE

KJOL

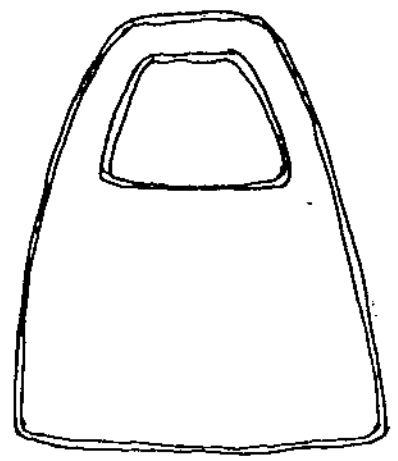
110-74

TVE TA HÄRAD- ÖGGESTORP

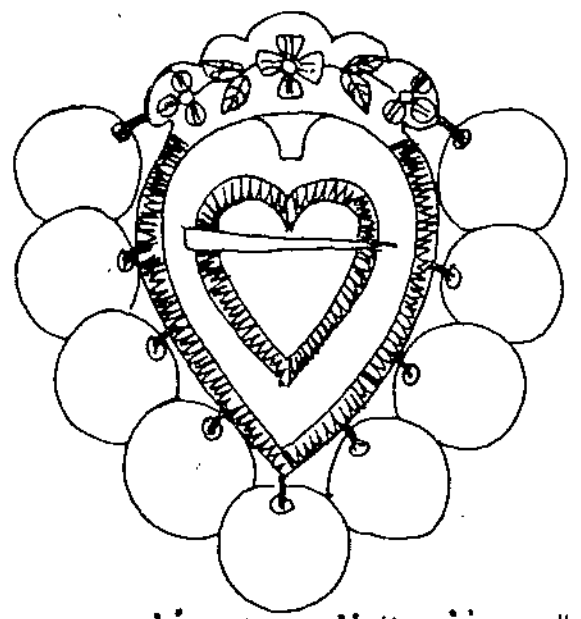
OMKRING JÖNKÖPING

BINDMÖSSA

KJOLVÄSKA

SÖLJA, "LÖVASPÄNNE"

103-77

JÖNKÖPINGS LÄNS HEMSLÖJDSFÖRENING

1968 : 3. Klammung sendt mit forkl.
Kort : Katerjorden Bommulsi. Dyrer
1968.